

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
8657 S. Laureldale Ave.

Office of Publication:
8657 South Laureldale Ave.
Telephone, Rockwell 1904

LETO—YEAR XXII.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 11. julija (July 11), 1929.

Subscription \$6.00
Yearly

STEVE—NUMBER 161

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Akcija za generalno stavko v New Orleansu

Cestnoželjezniška družba je dobila sodnijsko prepoved in federalno policijsko pomoč pa se ne briga več za pogajanja z unijo.

New Orleans, La. — Mesto New Orleans stoji pred generalno stavko, ki lahko izbruhne vsak čas in paralizira vse industrijske življenje, ako cestnoželjezniška družba ne sprejme pogojev unije svojih stavkajočih nameštencev. Situacija, ki je v pondeljek dobro kazala, se je obrnila na slabše v torek, ko je zvezno sodišče ugodilo magistratu ulične železnice in izdalo injunkcijo, ki prepoveduje staviteljem in njihovim simpatičarjem vsako motenje obrata. Prepoved se glasi, da se člani unije ne smejo dotakniti kompanijske lastnine niti stopiti s ceste v smeri kompanijskih remis, kjer se nahajajo električni vozovi. Piktiranje je zelo omejeno in brez malega prepovedano.

Ko je družba dobila to orodje v roke, je namah spremenila stališče in arogantno naznanila, da njene linije so "open shop" in da se ne bo pogajala z nikomur.

Čim je bila izdana sodnijska prepoved, je zvezni maršal za prisegel 200 deputijev in jih oboroženo s revolverji in puškami postavil pred remise v svrhu izvajanja prepovedi.

Družba se ni povedala, če mišl obnoviti obrat s stavkajočimi. Če to stori, se nedvomno vrnejo igredi in kri bo spet tekla. Unija nameštencev vztraja, da mora dobiti priznanje, predno konča stavko.

V torek zvečer so imele druge delavske organizacije v mestu izprazneno sejo, na kateri je bila razprava o generalni stavki in znak simpatije z nameštenci. Imenovan je bil poseben odbor, ki bo vodil akcijo.

Delavstvo v Readingu se pripravlja na volitve.

Reading, Pa. — Na velikem pikniku, ki ga priredijo socialisti iz Readings prihodnje nedelje, bo otvorjena tudi kampanja za prihodnje volitve. Piknik se bo vršil v Kellerjevem parku, katerega imajo readinski socialisti v najemu za vsa letna sezona. Glavna govornika na izletu bosta William C. Hovetter in Jesse George, kandidata za mestno zbornico. Volitve se vrše prihodnje jesen. Izmed petih koncilmanov mestne zbornice, ki so obenem tudi izvršovalni funkcionarji mesta, so trije člani socialistične stranke in unijaki voditelji. Izgled, da delavstvo dobi popolno kontrolo nad mestno vlado pri prihodnjih volitvah, je izredno dober.

Izpil 10 kvortov vina in umrl. Buenos Aires, Argentina, 10. jul. — Juan Spivich (morda Judovljan), delavec, je večerjaval pet pesov (\$2.50), da izpije deset kvortov vina brez prenehanja. Stavo je dobil, toda predno je spravil pet pesov, se je zgrudil mrtev na tla.

Thomas obišče Ameriko. Washington D. C. — J. H. Thomas, znani angleški delavski vodja in zdaj minister za pobijanje brezposelnosti v MacDonaldov delavski vladi, poroča, da se to poletje poseti Kanado v svrhu proučavanja delavskih razmer in gredeč obišče tudi Združene države.

Ubojnik matere oproščen. Chicago, — Frank Gagliano, 1523 W. Grand ave., ki je 4. julija med streljanjem iz revolverja v "proslavi praznika neodvisnosti" ustrelil svojo mater, je bil 9. julija oproščen. Mrljakogled na porota je dopajal, da je bil uboj izvršen po neareč. Fant je star 19 let.

Laboriti in liberalci porazili torije

Prvi skupen nastop v britski zbornici v zadevi proste trgovine.

London, 10. jul. — Delavska vlada je sinoči izvojevala prvo zmago v parlamentu s pomočjo liberalcev. Konservativna opozicija je v amandamentu k vladni deklaraciji zahtevala carinsko zaščito potem, ko je delavski finančni minister Snowden izjavil: "Namen vlade je, da dočista pomete z vso carino na živila in s to vred pometeno tudi prednostne klavzule."

Glasovanje je izpadlo: 340 za vlado in 220 proti. Liberalci so do zadnjega val glasovali z delavskimi poslanci. Princip svobodne trgovine je zmagal.

Stavbinske unije izgubile čarter. Baltimore. — Predsednik stavbinskega departmeta A. D. F. W. McSorley je odvzel čarter centralni organizaciji stavbinskih delavcev. To se je zgodilo dne 14. junija. O stvari so tukajšnji stavbinski delavci izvedeli šele pred par dnevi; o vzrokih pa še sedaj ne vedo, ker je stvar do sedaj še povsem nepojasnjena.

Stavka, ki se je pričela na nebotičniku, ki ga gradi Baltimore Trust kompanija in katera izvira iz medsebojnega ali juridičnega spora med tesarji in postavljalci vzpenjač, še ni poravnana. Afera je sedaj pred sodiščem.

38,000 delavcev v tovarni Western Electric.

Chicago. — V ogromni tovarni Western Electric Co. v Ciceru je danes zaposlenih 38,000 delavcev in delavk. To je največ do leta 1924, ko je bilo tam zaposlenih 40,000 delavcev.

10 mrtvih od vročine na vzhodu.

New York. — Deset oseb je v torek umrlo vsled vročine, v kateri se spet kuhajo vzhodne države. V mestu New Yorku je bilo 88, v Philadelphiji 93, Baltimore 96 in Washingtonu, D. C. 97.

Umor jugoslovanskega delavca.

Gary, Ind. — Joseph Vraneskić, 32-letni jeklarski delavec, je bil 9. julija ubit v svojem stanovanju, 3225 Connecticut st. Steve Cikotović, ki je pri njem stanoval, je bil aretiran in obtožen umora. Vraneskićeva žena je priznala, da je bil boj v hiši.

Green bo govoril v Decaturju.

Decatur, Ill. — Predsednik Ameriške delavske federacije William Green bo glavni govornik na proslavi delavskega praznika, katero priredi organizirano delavstvo iz Decaturja in okolice. Pričakuje se, da se shoda udeležijo več tisoč tradeunionistov iz centralnega Illinoisa.

24 moš mrtvih v podmornici.

London, 10. jul. — Angliška podmornica H-47 je večerj med kolizijo z drugo podmornico v Irskem morju odšla na dno s 24 možmi vred. Vsaok upanje na rešitev posadke je izginilo.

Večni poštni deficit.

Washington, D. C. — Deficit v poštnem departmentu v pravkar zaključenem fiskalnem letu bo znašal približno 95 milijonov dolarjev. Lani je bil 39 milijonov.

Plaz umrl 30 Japoncev.

Tokio. — Trideset Japoncev je 10. t. m. zgubilo življenje, ko se je odtrgal velik kos hriba in zasul vasico Kagošimo. Veliki deževni nalivi zadnjih dni so povzročili, da se je ločila velika plast zemlje in kamenja od hriba in zdrnila v dolino.

Delavske in farmerske vesti iz Minnesote

Farmarsko delavska stranka se pripravlja za volilni boj, ki se vrši prihodnje leto.

St. Paul. — Politična situacija v državi Minnesoti je zelo ugodna za farmarsko delavsko stranko po mnenju William Mahoneyja, urednika tednika "Union Advocate" in voditelja minnesotanskega delavstva. Republikanska garda, ki je na krmilu države, je v velikih skrbih z ozirom na državne volitve, ki se vrše prihodnje leto.

Velika nezadovoljnost vlada posebno med farmerji. Hooverjeve obljube, ki jim jih je dal tekem zadnje predsedniške kampanje, so s sprejetjem zakona za odpomoč farmerjem postale le prazna iluzija. Od tega zakona minnesotaki farmerji ne pričakujejo posebnega "reliefa" kakor tudi ne od nove tarifne postavbe. In ker so republikanski voditelji v ožjih stikih z obdelovalci zemlje in njih političnim sentimentom, jih sedanja situacija zelo skrbi.

Na drugi strani je pa to voda na mlin farmarsko delavski stranki, katera ima, po mnenju Mahoneyja, vso priliko, da prihodnje leto pomete z republikansko stranko.

Druga struga, ki nosi vodo na njih mlin, je poročilo državne davčne komisije. Leta 1921, ko so bili farmerji in delavci na višku svoje politične moči, je njih stranka forsirala sprejetje državnega zakona, ki je prinesel državi nad 30 milijonov dolarjev. Te milijone je prispeval v državno in občinske blagajne ameriški trust jekla, ki grabi naravne zaklade iz Mesabie Range v obliki železne rude. Ta zakon je prisilil American Steel korporacijo, da plačuje davek za vsako tono izkopane rude.

In ker je farmarsko delavska stranka prisilila državno zakonodajo, da je sprejela ta zakon, ki je ljudstvu do sedaj prinesel več nad 30 milijonov dolarjev, je bila dosedaj uspešna, da je zadržala vsak poskus za preklic tega zakona, bo postavila ob prihodnjih volitvah ta rekord v osredje.

Velika kampanja v zamahu.

Tudi na strokovnem polju delavstvo pokazuje vedno večjo živahnost. Centralna unija je pričela z obširno kampanjo za pridobivanje novih članov. V ti kampanji sodelujejo vse lokalne unije. Vodi jo poseben odbor, ki sestoji iz najbolj agresivnih unionistov.

Del te kampanje so tudi priprave za velike manifestacije, ki se bodo vršile na delavski praznik. Med tradeunioniste se rapidno vrača star bojeviti duh, katerega je skušala eksekutiva Ameriške delavske federacije zatreti pred nekaj leti, ko je izdala St. Paulski centralni uniji edikt, da se mora "poboljšati" ali pa bo izgubila čarter. Ta curek mrzle vode je imel učinek, ki si ga je reakcijska eksekutiva želela. Učinek se je že izpasel in med delavstvo se zopet vrača duh pionirstva.

Konvencija državne federacije.

Izvrševalni odbor državne delavske federacije je izdal poziv na lokalne unije, da izvolijo delegate za prihodnjo konvencijo, ki se bo vršila v Mankatu. Zborovati prične dne 19. avgusta. Ker je federacija del farmarsko delavske stranke, bo konvencija posvetila precej pozornosti pripravam za bodočo državne in kongresne volitve.

Tisoč mizarjev se organiziralo.

Grand Rapids, Mich. — Nad tisoč mizarjskih delavcev, ki delajo pri Grand Rapids Stores Equipment kompaniji, si je zagotovilo boljši življenjski obstanek potom kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena med tesarско unijo in to družbo. Pred sklepom pogodbe je tovarna obratovala na neunijski podlagi.

POHOD DELAVSTVA V SEVERNI KAROLINI

Organizacija se širi na vse industrije; delavstvo zbira bojevalni sklad.

Durham, N. C. — Med državami solnčnega juga, ki se dramijo iz stoletnega spanja, je tudi Severna Karolina. Pravzaprav je ta država vodnica novega življenja, katerega je opaziti v vseh kotih piedmontskega distrikta kakor tudi po ostalih industrialnih krajih vzhodnojužnih držav. Vodnica namreč novega delavskega gibanja, ki je sedaj v prvem štadiju razvoja na južni strani Mason-Dixie linije in katero obeta, da se v prihodnjih par letih razvije v pravega orjaka.

V kolonijalni Ameriki je imela prvo besedo država North Carolina. Bila je dom stare ameriške aristokracije, katera je zrasla na hrbitih črnih sužnjem in se redila od njih šuljev. Razvila je tradicije, ki so bile ališne tradicijam angleške aristokracije je Shakespearejeve dobe. V njeni sredi so se pojavili najodličnejši državniki, ki so imeli glavno besedo v kolonijalni in pozneje v neodvisni Ameriki.

Medtem, ko se je dežela v preteklem stoletju razvijala proti zapadu, kamor je pionirjeva noga segala vedno bližje in končno dosegla obal Tihega oceana in za njim narasla industrija, je nekdanji slovesni jug polagoma zaspal in v svojem spanju sanjal o gloriozni preteklosti. Njegov zadnji poskus, pomakniti nihalo čez vsaj na sto let nazaj, je izdal še več protidelavskih sodniških prepovedi ali injunkcij in bil aktiven v kampanji za pobijanje "boljševizma". Kljub temu so njegove besede resnične.

To potrjuje tudi izjava sodnika Jesse Holdona, v kateri je rekel: "Denar je povsod vladar. Kdor ga ima, lahko najame najzmožnejše zagovornike, pošlene in nepoštene."

Tudi sodnik Holdon ima rekord, ki bi ga težko posekal rekord katerega drugega delavstvu sovražnega sodnika. Vseeno, da si olajšajo težko vest, taki sodniki so navadno zelo dobri grogovniki kriminalno odete Amerike.

Hoover prizna papeževstvo države.

Washington. — V areno narodov, ki jih washingtonska vlada priznava, bo v bližnji bodočnosti spadala tudi papeževstvo država. Radi nameravanega priznanja dobiva Hoover veliko številno protestov od ameriških kulikovcev in podobnih bogotov. To priznanje bo več formalnega kot pa praktičnega pomena za ameriško vlado. To pokazuje tudi dejstvo, da Hoover ne namerava poslati diplomatskega zastopnika v Vatikan.

Tisoč stavkarjev laganjnih iz kompanijskih stanovanj.

Boston. — Nad tisoč tekstilnih delavcev, ki so na stavki že nad tri mesece v Newmarketu, New Hampshire, je dobilo notico od kompanije, da morajo iti ali na delo ali pa zapustiti kompanijska stanovanja. Unija tekstilnih delavcev je razposlala apel na lokalne unije New Englanda za finančno pomoč. Postaviti namerava veliko šotorno kolonijo, v katero se bodo stavkarji preselili.

Sodišče ugodilo Lewisu.

Benton, Ill. — John L. Lewis, predsednik rudarske unije U. M. W. A., je dobil tožbo na kajšenjem okrožnem sodišču glede odatstavljenja treh poddistriktnih odbornikov. Odborniki so se zatekli na sodišče, toda sodnik je oločil, da ima gl' eksekutiva pravico odatstavit krajevne odbornike, ki se ne ravna po določbah.

Namesto v Italijo sta priletela v Španijo

Polet v Rim je obstal v Španiji. Clevelandski rekord vztrajnosti je že posekan.

Satander, Španija, 10. jul. — Ameriška letalca Williams in Yancey, ki sta letela v Rim, sta sinoči pristala tukaj, ko jima je zmanjkalo goriva. Preletela sta 3400 milj v 31 in pol uri. Imela sta hude boje z viharjem, dežjem in meglo; samo dvakrat sta videla morje pod seboj. Do Rima je še okrog 1000 milj in to pot nameravata dovršiti danes. Španci so ju zelo gostoljubno sprejeli.

Los Angeles, Cal. — L. W. Mendell in R. B. Reinhart, ki krožita v zraku že teden dni v vztrajnostni tekmi, sta 9. julija zvečer prekosila rekord dveh clevelandskih letalcev, ko sta bila v zraku 183 ur. Letalca sta sporočila na tla, da se ne odneha, temveč ostaneta v zraku mesec dni ali vsaj toliko časa, dokler bo motor tekel.

Chicago. — "Untin Bowler," monopolni čikaške Tribune, ki je pred enim tednom poletel proti Berlinu, se je 9. t. m. oglašal iz Port Burwella v Labradorju na skrajnem vzhodu Kanade. Tam čaka na lepše vreme.

Sodnik je povedal resnico.

Chicago. — "Na kriminalnih sodiščih okraja Cook se zelo redko pripeti, da bi bil bogat in upliven kriminallec spoznan krivim". Te besede je izrekel sodnik Frank Comerford na zborovanju Illinoiske advokatske zbornice. Comerford je eden tistih sodnikov, katerim se vidi radikalizem največji sločin. Njegov rekord pokazuje, da je izdal še več protidelavskih sodniških prepovedi ali injunkcij in bil aktiven v kampanji za pobijanje "boljševizma". Kljub temu so njegove besede resnične.

To potrjuje tudi izjava sodnika Jesse Holdona, v kateri je rekel: "Denar je povsod vladar. Kdor ga ima, lahko najame najzmožnejše zagovornike, pošlene in nepoštene."

Hoover prizna papeževstvo države.

Washington. — V areno narodov, ki jih washingtonska vlada priznava, bo v bližnji bodočnosti spadala tudi papeževstvo država. Radi nameravanega priznanja dobiva Hoover veliko številno protestov od ameriških kulikovcev in podobnih bogotov. To priznanje bo več formalnega kot pa praktičnega pomena za ameriško vlado. To pokazuje tudi dejstvo, da Hoover ne namerava poslati diplomatskega zastopnika v Vatikan.

Tisoč stavkarjev laganjnih iz kompanijskih stanovanj.

Boston. — Nad tisoč tekstilnih delavcev, ki so na stavki že nad tri mesece v Newmarketu, New Hampshire, je dobilo notico od kompanije, da morajo iti ali na delo ali pa zapustiti kompanijska stanovanja. Unija tekstilnih delavcev je razposlala apel na lokalne unije New Englanda za finančno pomoč. Postaviti namerava veliko šotorno kolonijo, v katero se bodo stavkarji preselili.

Sodišče ugodilo Lewisu.

Benton, Ill. — John L. Lewis, predsednik rudarske unije U. M. W. A., je dobil tožbo na kajšenjem okrožnem sodišču glede odatstavljenja treh poddistriktnih odbornikov. Odborniki so se zatekli na sodišče, toda sodnik je oločil, da ima gl' eksekutiva pravico odatstavit krajevne odbornike, ki se ne ravna po določbah.

READING DOBIL NOVO MESTNO HIŠO

Mesto prišlo do lepe mestne hiše na ceneni način; socialistična administracija pokazala, da je delavstvo zmožno vladati.

Reading, Pa. — Ena izmed najlepših mestnih hiš je bila odtvorjena v tem mestu zadnji pondeljek. Tisti, ki so si poslopje ogledali, izražajo začudenje; med zadnjimi je tudi lokalno časopisje, ki mikroskopično opisuje arhitekturo novega poslopja.

Kar je značilno v zvezi z novo mestno hišo, ni ta značilnost zapopadana toliko v posloppu — to je lokalnega pomena. Zanimivo je predvsem to, da so privilegirani lokalni interesi nasprotovali na vso moč sedanjim mestni administraciji, ki je v rokah delavstva, ko je naznanila par tednov po prevzetju vlade, da bo prenovila v mestno hišo prazno višješolsko poslopje, ki se nahaja v trgovskem delu mesta.

Posebno so temu načrtu nasprotovali agenti z zemljišč, ki so hoteli, da administracija postavi novo poslopje v gotovem delu mesta, ki bi zanje pomenil dober business. Ti in drugi nasprotniki so dobili dobrega sekundanta v lokalnem kapitalističnem časopisju. Ironično pri tem je to, da je sedaj ravno to časopisje polno hvale o novi mestni hiši in a tem indirektno aplovdira gospodarski zmožnosti socialistične administracije.

Za časa preljane mestne administracije, ki je bila atoprofeno v rokah republikancev, je ljudstvo odobrilo na splošnem glasovanju izdajo bondov za novo mestno hišo v vsoti 750 tisoč dolarjev. Republikanski vodje so dobro vedeli, da bi nova mestna hiša stala precej nad to vsoto v slučaju, ako se prične graditi. Ali radi političnih razlogov so izdajo teh bondov zagovarjali kot primerno.

Ko je prišla na krmilo sedanja administracija in vzela odlok ljudske volje resnim, je takoj sprevidela, da je podedovala od prejšnje vlade lepega političnega kozla. Kozel naj bi zgradil novo mestno hišo, ki bi stala več milijonov dolarjev, če bi odgovarjala mestnim potrebam. Nova administracija je sprevidela, da bi dovoljena vsota komaj zadostovala za nakup zemljišča.

Na delo je šel Jim Maurer, v čigar področje spada uprava mestnih posloppj. Pregledal je višješolsko poslopje, ki je bilo zadnje čase opuščeno radi tega, ker je okolica postala trgovski del mesta. (Prejansa administracija je sklenila, da se poslopje proda na javni dražbi, ki bi mestu prinesla k večjemu tristo tisoč dolarjev). Njegovo izkušeno oko je takoj videlo, da bi se s prenovljenjem tega poslopja dala narediti lepa mestna hiša, ki bi odgovarjala vsem potrebam. Izdelal je načrt, da se to poslopje prenove in pronašel približno vsoto, koliko bi to delo stalo. S tem načrtom je prišel pred mestno zbornico petih komisarjev — trije socialisti in dva republikanci — ki je predloženi načrt odobrila.

Ta korak je dal povod za velik vršak nasprotstva, v katerem je sodeloval vsak, ki je bil na čelni nasprotnik nove administracije. Za ta val opozicije se zastopniki delavstva niso zme-nili. Šli so naprej in pričeli z delom. Prazno in zapuščeno šolsko poslopje je postalo pozorišče aktivnosti; pričelo je spreminjati notranje in zunanje lice kakor tudi formo samo. Bolj ko je šlo delo proti koncu, lepša je postajala oblika in končno do-rasla v krásno poslopje.

In po enem letu in po prepe-vajo slavo socialističnemu delu tudi tisti elementi, ki so ga še

Sovjetski vohuni izpraznili postajo

Medtem pa so čuvaji spali v službi.

Moskva, 10. jul. — Partija uradnih vohunov, ki je bila poslana iz Moskve na deželo, da opazuje pokrajinske železniške uradnike, če izvršujejo svoje dolžnosti, je v prejšnji moči z lah-koto odnesla vse, kar ni bilo pribito, a postaje v Voronežu. Vohuni so igrali tatove, ko so našli vse uradnike v trdnem spanju. Pobrali so vse, kar se je dalo odnesti — razen stolov, na katerih je moštvo spalo — in snovali opremo na cesto. Potem pa so nič hudega sluteče uradnike adramili in jih presenečene odvedli v zapor.

DELAVČEVE DIVIDENDE.

Chicago. — James Stawdley, 1108 So. Wesley ave., Oak Park, 45-letni železostavbinski delavec, je v torek padel iz devetega nadstropja novega borznega poslopja in oblegal na tleh mrtve.

Novi denar je sunal.

Chicago. — V sredo je začel krožiti novi papirnati denar. Novčanice so manjše in lepše poslikane. Dolge so nekaj čes šest palcev in malo več kot dva palca široke. Novi papir je bolj trpešen in prikladnejši za denarjnice. To je prvi po civilni vojni (bres malega 70 let), da so Združene države spreminile velikost novčanic. Stare novčanice bodo sistematično odhajale iz prometa, dokler ne izginejo popolnoma, toda veljavna ostanejo. Zakladniški departament pričakuje, da takoj po izdaji pojde najmanj 60 milijonov dolarjev novega papirja v shrambe za spomin. Izdanih je 696,000,000 kosov. Nove bankovce bo težje ponarediti.

Rumunski kabinet pada.

Dunaj, 10. jul. — Iz Bukarešte poročajo, da je Maniujeva kmetaka vlada podala ostavko na zahtevo regentov, ki so se ustrašili rebelnih komplotov v armadi v svrhu vojaške diktature. Bivši premijer in vodja liberalcev Vintila Bratianu je zagrosil, da je vojaška revolucija neizogibna, če bo Maniu nadaljeval politiko decentralizacije.

Pretep v pruski zbornici.

Berlin, 10. jul. — Seja pruskega državnega zbora je bila večerj zaključena med tepečem. Rabuka je nastala, ko so fašisti in komunisti predlagali, da se vladi izreče nezaupanja radi po-tlačitja nekih dijaških demon-stracij zadnje nedelje. Dva poslanca sta bila suspendirana vsled nemirov, nakar so se po-grabili fašisti in socialisti na pesti.

Grška vlada ne mara lepote v zbornici.

Atene, 10. jul. — Grški ministri so proti splošni in enaki volilni pravici za žene, o kateri se zdaj vrši razprava v zbornici. Neki minister je rekel, da v skrajnem slučaju bi on dovolil ženam volilno pravico od 35. leta naprej, je pa proti temu, da bi katera lepota kandidirala za sedež v parlamentu.

Uspešen delavski strotež.

Tacoma, Wash. — Ko je vodstvo novega gledališča Riviera nameravalo odpreti "movie" na neunijski podlagi, je takomako delavstvo dvignilo tako velik protest, da je dosegel celo lastniška podjetja. Delavstvo je napovedalo bojkot, in ker ga je mislilo tudi udeležiti, se je vodstvo gledališča premislilo in pri-znalo unijo gledaliških operatorjev.

pred kratkim časom skušali preprečiti. S tem radi ali neredi priznavajo, da je bil Jim Maurer moč na svojem mestu in da je delavstvo sposobno ne samo vladati, temveč boljše gospodariti kot so znali oni.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročniki: za Zvezno državo (vključno Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Slovenijo \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za Slovenijo \$0.50.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Slovenija \$1.50 per year, foreign countries \$0.50 per year.

Čena članov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Nadvoj na vsak, kar ima stik s Heterom:

PROSVETA

2837-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavi, na primer (June 10-1929), poleg vsakega besedila na nadvoju pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovno jo pravištevno, da se vam list ne ustavi.

Kje je ves komfort?

Ekonomski statistika nam neprestano trobi na ušesa, da je danes v Ameriki 24 milijonov avtomobilov, torej eden na vsake štiri prebivalce, oziroma na vsako družino po en avto. Kljub temu je še mnogo in mnogo družin s štiri ali več avtomobili, ki nimajo avta; vsak čas lahko dobijo štiri in štiri in štiri ljudi, ki capljajo po.

To znači, da so tudi avtomobili — kakor marsikaj drugega — zelo neenako razdeljeni. Avtov je res dosti, toda marsikdo ima po dva ali tri, največ jih pa je v izločbah in skladiščih, kjer čakajo na ameriške proletarce. To se pravi: avtov je dosti in moj je vmes — a še vedno čaka name, da ga kupim.

Tako je tudi s hišami, električnimi pralnimi stroji, sedeži v operi, vilami v Kaliforniji in z drugim. Vsega tega je dosti, samo čakati je treba, da prideš na vrsto. Ako medtem umreš — well, to ni krivda vlade niti ustave, ki ti jamči, da si svobodno zasleduje svoje areo.

Pred nekaj dnevi je četveroobrazni Brisbane pisal da edini način uspešnega pobiranja komunistične propagande je z osrečanjem delavcev. Naredi delavce v delih srečne in propagande je brez uspeha! "V Ameriki, kjer imajo delavci svoje avte, radioprijemnike, električne pralne stroje in prihranke v banki, ni nič s komunistično propagando," pravi Brisbane.

Uspeha propagande res ni, a kje za zlodja so avti in drugi pri vseh? — Dobili delavca, ki nima nič, razen petih lukenj v žepih, toda komunist tudi neče biti. Na drugi strani vidim možakarja, ki ima avto, radio, hišico in prihranke v banki, pa pravi, da je komunist! Kako za vruga je to? Kaj brani prvemu in kaj sili drugega?

Brisbanov point je, da delavci bi morali biti srečni, oziroma zadovoljni, če ima kako Lizo, batjo in par dolarjev v banki. Kako pa je to, da ima Brisbane 10.000 akrov sveta, neosebnik, stotisoč dolarjev letnega dohodka in vragvedli koliko avtov in vsega drugega — in še ni zadovoljen? Še vedno išče in množi svoje imetje. Ali je on iz drugačnega mesa kakor ameriški delavec?

"Osrečevati" delavce se pravi mazati medveda s medom. Delavec je takrat srečen, to je zadovoljen, kadar se sam osreči. In če je delavec razumen — ameriški delavec počasi leze domov k razumu — ne bo zadovoljen, dokler nima na razpolago vsega tistega komforta, ki ga ima kapitalist.

Delavec mora imeti ves komfort. Kaj nje mu pomagajo statistične številke, ki mu pripovedujejo, da je toliko in toliko bogastva v Ameriki, če pa on ni deležen tega bogastva. On lahko ve, da je udeležen pri produkciji bogastva in zakaj bi ne bil udeležen tudi pri uživanju?

Bogastvo mora biti, ker brez tega ni komforta. Samo idioti ali žele bede. Bogastva bo vedno več in več, in to je dobro in potrebno, toda bogastvo mora biti demokratizirano ali socializirano, to je skupna lastnina vseh onih, ki ga proizvajajo in upravljajo.

To mora biti cilj vsakega razumnega delavca, pa če ima avto ali ga še nima. Glavno je, da ima glavo na pravem koncu in dinamit v glavi — ne v žepu.

Amerika zida okoli sebe kitajski zid carine. Dvajset evropskih dežel protestira in grozi z enakimi zidovi. Recimo, da Amerika zgradi carinski zid do neba in Evropa zgradi dvajset prav tako visokih zidov. Kaj mislite, kdo bo zmagal?

Vsi veliki bankirji so že izmenjali svoje glasove, ki so jih oddali v zadnjem novembru. Vnovčili so jih dobro, kajti drže se na smeh. Kaj pa delavci? Kdaj oni vnovčijo svoje glasove? Ali se kaj smejejo? Samo malo — smehljajo. Ako ne, kak vrag jim je zdaj stopil na prste?

Stoščedrost oseb, največ otrok, je bilo ubitih v bedastih orgijah streljanja na praznik neodvisnosti 4. julija. Malik Sveti business na oltarju patriotizma! Klanjaj se, hlapčad, prikloni se trikrat!

Patrick: "Ako bi bil zadnjič Smith izvoljen, bi bil zdaj jaz v letovisju v Minnesoti. Vsi delavci bi bili na počitnicah, samo republikanci bi garali kot konji, ne kot sloni. Bi, bi, bogorral!"

LJUDSKI GLAS

Svobodna beseda članov S. N. P. J.

(Na temelju resolucije o svobodi tiska S. N. P. J. sprejete na deveti redni konvenciji v Chicagu, ima vsak član S. N. P. J. pravico, da stvarno in dostojno kritizira posamezne člane, društveno upravo, gl. odbor ali njegova zaključke, posamezne odseke gl. odbora, posamezne odbornike ali posamezno gospodarstvo. Kritika ne sme obsegati več kot 500 besed v eni objavi in mora biti podpisana s polnim imenom pisarja in dodana mora biti njegova društvena številka. Kritiki ne sme pisati ničesar, kar bi kršilo ali priporočalo kršenje federalnih in drugih zakonov, vsebovalo kriminalno obrekovanje (libel per se) ali kar se ne ujema s prvim odstavkom načelne izjave S. N. P. J. V ostalem je vsak pisec sam odgovoren za vsebino svojega dopisa v tej koloni.)

Demokracija v SNPJ.

Johnstown City, Ill. — (Nadaljevanje). — Prišastji jugoslovanske socialistične stranke v Ameriki pravi, da sta ruska in italijanska demokracija enaki. Ne vem, kakšna bi bila demokracija, ako bi socialisti prišli na vlado, taki kot je Zajc in njegovi prišastji, ki ne drže nič na demokracijo še v majhni organizaciji s 50.000 člani kakršna je SNPJ.

Večkrat sem slišal vprašanja, da zakaj Hrvati delajo nemir v nekaterih družinskih SNPJ. Ako se človeka zanima samo zato, ker ima drugo narečje in zato, ker ne misli ravno tako kot drugi, tak človek ne more biti zadovoljen, in on bo zadovoljstvo zahteval tako dolgo, dokler ga ne dobi.

V eni številki tednika Prosvete sem čital par kratkih dopisov, pisanih po nekem brezblokovskem delegatu in brezimnem (ne vem, kako vodi račun o njem v uradu), da se morajo progresivci iti ohladiti v Michiganansko jezero po konvenciji. Povem mu, da so bili progresivci prav tako ohlajeni po konvenciji, kot pred konvencijo. Progresivci bodo nadaljevali s svojim delom naprej v bodoče kakor v preteklosti. Progresivci živijo na čistih principih, na delavskih principih. Progresivci ne delajo kompromisov ne s kapitalisti in ne s militaristi, kakor to delajo socialisti.

Oglejte se malo v svoje zrcalo od leta 1917, pa boste videli kako ste izgledali. Poglejte še malo na Angleško, kjer so taki kot ste vi. Sedaj, ko so dobili vlado v roke, se gredo klanjati kralju. Delavstvu so veliko obetali, sedaj ko imajo delavsko vlado in večino v parlamentu, sedaj pravijo, da ne morejo izvršiti, kar so obetali. Če zadovoljijo delavstvo, bodo zgubili službo. To je kar piše sam njihov list v Londonu. Tu se vidi, koliko je tem ljudem za delavstvo. Oni se ne boje zameriti delavstvu, ampak se je težko zameriti kapitalizmu. Ne čudim se socialistom, kateri pod tem imenom iščejo službe, ampak se čudim delavcem, ki morajo trdo delati za vsaki cent, pa vseeno sledi takim voditeljem, ki se boje zameriti kapitalizmu.

Blažena demokracija, ki more živeti samo za malo skupino ljudi. Nam ni treba demokracije. Socializem je dober, ampak nekateri ljudje, ki se imenujejo socialisti, niso. To je pa strašno, da smo prišli do tega, da so socialisti boje zameriti kapitalizmu, a delavca vedno mislijo le za noreca imeti. Take taktike bo enkrat konec.

S pozdravom!

Tony Shragal, član društva št. 91.

S pota.

V št. 150 Prosvete sem objubil, da bom o priliki opisal afero John Novaka, člana društva št. 268 SNPJ. Tega brata sem srečal na ulici v Duluthu in povedal mi je, da je prišel iz Trombald, Wis., kjer je bil v decembru lanskega leta poškodovan pri nekem gozdnem delu. Dobil je obvestilo, da bo dobil za poškodbe \$225 (z odbitkom \$25 za odvnetniške stroške). Rekel mi je, da je nek Cibi in Dulutha odprl več njegovih (Novakovih) pisem in tudi eno, v katerem je bil ček od SNPJ v vsoti \$31. Vrh tega mi je tudi omenil, da zahteva Cibi sto dolarjev od njega in da mu tudi noče izročiti čeka.

To mi je Novak pripovedoval in me vprašal, če bo res moral plačati Cibi sto dolarjev, ki jih zahteva. Jaz sem ga vprašal za podrobnosti o zadevi in izvedel sem od njega sledeče:

Novak je prišel v Duluth iz neke gozdne kempe in je hodil k zdravniku v Duluth in Superior. Nekega dne ga je dobil v roke Cibi, ki ga je nagovarjal, naj se nastani pri njem v lupi, kjer je imel spravljen avto.

Novak je ponudbo odklonil in se nastanil v Moose hotelu v Duluthu, na hrano pa je zahajal v finsko restavracijo. Ko mi je to razložil, sem rekel Novaku, naj dobi od Cibi omenjeno pismo. Kmalu za tem je prišel Cibi in Novakom v hotel, kjer sem stanoval. Cibi je postopal z Novakom zelo sirovo in mi ga je predstavil kot blaznega, ki ne zna ne čitati niti pisati in da je on postavil Novaku za varuha, da ga protektira. Cibi je mahal z rokami proti tresočemu se Novaku. Imenoval ga je noreca in lažnjiveca ter mu grozil, da ga še pretepe. Dejal sem Cibi, da ne imel pravice odpirati Novakovih pisem niti vzeti čeka brez dovoljenja. Cibi je trdil, da je pismo od društva št. 268 odprl pri Novaku vprlo svoje žene. Novak je dejal, da je to neresnica, ker ga takrat sploh ni bilo v Duluthu. Jaz sem na to rekel Cibi, da bom v tej zadevi storil svojo bratsko dolžnost in zahteval sem od njega, naj izroči ček Novaku. Cibi se je na svoj način izgovarjal, jaz sem se pa odločil, da podvzamem druge korake.

Obrnil sem se na brata J. Kunstelja, tajnika društva št. 268, za podatke o zadevi. Brat Kunstelj mi je hitro ustregel in poslal vse potrebno. Z bratom Novakom sem se podal potem k mojemu odvnetniku v Duluth. Imel sem v rokah listino, katere mi je poslal brat Kunstelj in potrdila od gospodarja, pri katerem je Novak bil na stanovanju in hrani, ki so govorila, da je Novak vse sam plačeval in nihče drugi. Imel sem v rokah dokaz, da ni Cibi plačal niti centa za Novaka, pač pa je Novak plačeval vožnjo in hrano za Cibi, ko je hodil z njim k zdravniku. V odvnetniškem uradu je bil Cibi prisiljen vrniti ček za \$31 in Novak je dobil tudi dvoto \$225. V uradu je Cibi trdil, da je plačeval za Novaka hrano in stanovanje, dokazi so pa pogovorili, da je hodil Cibi v Moose hotel nagovarjat Novaka, naj da hraniti denar njemu, da ga kdo ne okrade. Novak mi je res dal shraniti vsoto \$80 v gotovini in ček za \$50, katerega je dobil od SNPJ kot bolniško podporo. Ko je vse to počlo, je Cibi posodil Novaku \$10, a to vsoto je Novak vrnil in je to odvnetniku dokazal s potrdilom.

Ni moj posel, da bi pisal o Cibi in njegovih kupljah, stvar je pa jasna, da Cibi ni noben odvnetnik in da ga ni nihče postavil za varuha Novaku. To sem le opisal, da pokažem, kako sem obvaroval Novaka pred izkoriščanjem. — Matja Pogorelec, član društva št. 268.

AFORIZMI.

Jaz za življenje sploh nimam dovolj potrpljenja. Ne morem videti, kako trava raste, toda če tega ne morem, se mi pa tega sploh noče gledati. Moji nazori so hipna opazovanja "potujočega sholasta", ki dirja v največji naglici skozi življenje. Pravijo, da Bog nasiti želedec prej kot oči; jaz tega ne morem opaziti; moje oči so vsega site in naveličane in vendar sem lačen.

Rezultat mojega življenja postaja popoln nič, eno razpoloženje, ena sama barva. Mo rezultat postaja podoben sliki oneka slikarja, ki je moral narisati prehod Judov skozi Rdečo morje in je zato preslikal celo steno z rdečo barvo ter izjavil, da so Judje še ali na drugo stran. Egipčani pa so utonili.

Najrajši se razgovarjam z otroci; ker o njih se vendar lahko upa, da bodo nemara nekoč razumna bitja; toda oni, ki so že — moj Bog!

Starost realizira sanje mladosti: to se vidi pri Swiftu; v mladosti je zgradil blaznico, v starosti je sam šel vanjo.

Glasovi iz naselbin

Dopis iz metropole.

Cleveland, O. — Naš lokalni dnevnik se je zadnje čase nekoliko pomiril, v veliko veselje pa mu je bil začetek devete konvencije naše jednote, pa tudi po njenem zaključku je še nekoliko časa živel v iluzijah, posebno še menda zato, ker je "Član delegacije" stresel nekoliko osebne mrzlnje na osebe, ki so vedno bile na straži za interese Slovence narodne podporne jednote.

"Članu delegacije" je najbrž hudo zato, ker se mu ni posrečilo vpeljati šovinističnega "duha" v jednoto, valed česar toči krokodilove solze. In zato tolika zamera Jožetu in Francelju. Kdorkoli vsaj delno pozna šovinistične težnje katerekoli skupine in katerekoli narodnosti, tisti ve, da je šovinizem največji prijatelj reakcije ter največji hujšak na vojno med narodi, posledice pa vselej trpi le delavec.

Nobene časti ne dela našemu lokalnemu dnevniku nagib k šovinizmu, v katerega je začel zadnje čase, ker je s tem dal veliko oporo reakciji, bore malo opore pa onim, ki list plačujejo. Po naključju sem zvedel, da je redakcija prejela lepo številno protikritiko v odmev na "kritiko" "Člana delegacije," a do danes jih ni bilo na svetlo. Brezdvoma je vpliv "Člana delegacije" pripomogel, da niso protikritike zagledale belega dne.

V metropoli je sedaj v teku kampanja ultrafreakcionarnega časopisa, ki izhaja trikrat na teden, avgusta pa obeta postati dnevnik. Vprašanje pa je: Ali bo v Clevelandu mesto za dva dnevnika med Slovenci? Ako ne bo obstoječi spremenil nazorov ter se pridružil elementom, po katerih je zadnje čase najraje udrihal, tedaj bo žel posledice, za katere bodo odgovorni tisti, ki so na vodstvu.

Pred par dnevi je v Clevelandu dospel jugoslovanski poslanik v Washingtonu dr. Leonid Pitamic na povabilo Jugoslovanskega kluba, kateri mu je priredil dne 4. julija zvečer banket. Dr. Pitamic je reprezentant jugoslovanske države. Ali so tisti, ki so ga povabili, odgovorni narodu? Kdo je organiziral Jugoslovanski klub? Kdo so osebe, ki so v vodstvu kluba? Koga, reprezentirajo? Katere organizacije so jih postavile? — To so vprašanja, na katere naj dajo samopostavljene vodje odgovor!

V Clevelandu imajo podporna društva svoje federacije. Slovenska narodna podporna jednota šteje preko 4.500 članov. Samopostavljene vodje jih niso vprašali za reprezentanta, tudi niso vprašali članstva SSPJ in ne JSKJ, da, če korporacijo SND so ignorirali. To, kar počnejo samopostavljene vodje, ni častno in ne dostojno, pa tudi ni pravično za tiste, ki so na vodstvu organizacij in ne za članstvo, ki jih je izvolilo. Zato pa svetujem "samopostavljene" in, da drugič, ko bodo zopet koga povabili, naj ga povabijo v svojem imenu, kajti oni zastopajo le samega sebe, nikakor pa ne naroda.

Zapomnite si to: Dokler niste izvoljeni od naroda, toliko časa vas bo narod dobrohotno in odločno odklanjal. Kritiki.

Praznovanje 4. julija.

Milwaukee, Wis. — Četrty julij, praznik ameriške neodvisnosti, je za nami. Ze nekoliko dni pred praznikom so pričeli otroci in tudi odrasli s streljanjem in spuščanjem raket v zrak. Ukočeninena navada ameriškega ljudstva je, da se ta praznik praznuje s hrupom, ki pride do visokega predvečer 4. julija in se nadaljuje drugi dan. Ze zgodaj v jutro me je zbudilo streljanje in pokanje raket iz spanja. Odjekni strelav so bili tako močni, da je izgledalo kot bi se vršila bitka. Kot običajno druga leta, se je na ta dan pripetilo veliko nesreč, posebno med otroci.

Tukajšnja mestna uprava je nabavila veliko množino streliva in eksploziv in izdala poziv, naj gre ljudstvo zvečer v mestne parke, da bo opazovalo umetni ogenj. Jaz sem se podal v Mitchell park. Kó sem prišel tja, sem se našel veliko množico, ki je čakala, da se udrejo bengalični ognji. Čeprav je park obširen, bil je kmalu natrpan z ljudmi, ki so prihajali z avti in peš, da prisostvujejo hrupni proslavi ameriške neodvisnosti.

Ko se je stemnilo, se je pričel program. Prizor je bil naravnost čaroben, ko so švigale rakete v zrak in so s krasnimi barvami razsvetljevale okolico. Ogenj se je valpal nad nami in okrog nas, da se mi je zdelo, kot da bi bil na bojni fronti. Streljanje je ponehalo šele proti jutru, praznovanje je bilo končano in drugi dan je zavladalo zopet tišina monotonost, ki je v navadi pri ameriškem ljudstvu, kadar konča hrupne proslave.

Joseph Ule.

Poročilo zastopnika.

Sharon, Pa. — V tej veliki vročini, ko se potikam po naselbinah na mojem potovanju, večkrat naletim na kako veselo uredico med našimi rojaki in prijatelji na praznovanje 25 letnice telji. Tako sem že v tretji naši organizaciji, ki jih prireja društva, eno proslavo sem pa zamudil, čeprav se bi jo bil rad udeležil. Da se je nisem udeležil, je bila kriva oddaljenost.

Rad bi se bil udeležil proslave na Yukonu, Pa., toda prejel sem obvestilo od upravnika Prosvete, v katerem je bilo rečeno, da se bo nahajal dne 4. julija na Imperialu in da naj pridem tja na ta dan, ako mogoče. Povabil sem se z veseljem odzval in dne 2. julija sem se napotil po svojem poslu v Moon Run in od tam proti Imperialu. Ustavil sem se pri društvenem predsedniku, kjer sem prenočil dva večera, po dnevu pa sem obiskal odnodne rojake, ki so me dobro postregli.

Društvo se je marljivo pripravljalo, da postreže občinstvu, ki je imelo priti na slavnost. Vse je veselo pričakovalo glavne urednike, ki so imeli priti na proslavo.

Društveni predsednik je okrog enajste ure pripeljal brata Godina. Predsednikova žena je pripravila okusno kosilo, ki je dobro prijalo. Potem je pričelo prihajati občinstvo. Podrobnosti proslave ne bom opisal, rečem le, da ne bom nikoli pozabil gostoljubnosti, katero so mi nudili tamkajšnji rojaki in rojakinje. Mra. Medved mi je pripovedovala lep šopek cvetlic, katerega mi je marsikdo zavidal. Nered sem zapustil veselo družbo, toda treba je bilo odrediti po poslu. Poslovil sem se od brata Godina in od rojakov, brat Zorman me je pa odpeljal v naselbino Bridgeville.

Naj mi bo dovoljeno, da na tem mestu izrečem najlepšo zahvalo za vso postrežbo in gostoljubnost, ki ste mi jo nudili. Na svidenje v kratkem času!

Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete.

Naznanilo in zahvala.

Avela, Pa. — Naznanjamo, da nas je dne 2. julija zadela bridka usoda, ko nam je smrt pobrala našega dragega očeta John Laharnarja.

Pokojni je bil rojen 24. junija l. 1885. v vasi Poliče pri Cerknem na Primorskem. Iz te naselbine je odšel za delom v bližnjo naselbino Westland. Dejo je dobil in dne 2. julija je prišel sem s trakom, na katerega smo naložili naše pohištvo. Vse del se je na traku in se odpeljal proti novemu bivališču. Dobrih pet minut potem ga je pa že čakala smrt. Sin, ki je bil zraven, je še videl, ko je že skušal zažgati cigareto v trenutku, ko se je traku blizal nekemu ovinku.

Truk se je v tistem hipu nagnil in oče je zgubil ravnotežje ter padel vzrak na cementni tlak. Poškodbe so bile tako težke, da se ni nič več zavedel in par ur pozneje je umrl v Washington bolnici.

Pokojni je zapustil pet neposkrbljenih sirot. V dolžnost si stajem, da se zahvalim vsem, ki so nas tolažili v težkih urah in za obisk pri mrtvaškem odru. Hvala vsem, ki so dali brezplačno avtomobile na razpolago, članom društva št. 292 SNPJ in št. 177 SSPJ za darovane cvetlice in za udeležbo pri pogrebu, hvala za vse, kar ste storili dobrega meni in otrokom. Tebi, dragi oče, pa kličemo: Spavaj mirno po teškem trpljenju, ki ti je bilo dodeljeno v življenju! Zalujci ostali: Jennie Laharnar, soproga, Andy, Victoria, Margareth in John, otroci.

Rak in druge izrastline človeškega telesa

Dnevno časopisje prinaša zadnje čase čisto razne vesti o rezultatih na polju preiskovanja raka. Zato ne bo odveč, če tudi naš list seznanjamo čitatelje s tem obsežnim poglavljem medicinske vede. Podrobnosti bomo seveda pustili ob strani. Dovolj bo, če se dotaknemo samo sledečih vprašanj:

a) Kaj je rak oz. ker spada rak med izrastline, kaj je izrastlina?

b) Na kakšen način škodi izrastlina človeškemu telesu?

c) Kakšni so vzroki izrastlin?

d) Kako zdravimo izrastline?

Odgovor na prvo vprašanje se glasi: Izrastlina je samostojno rastoča novotvorba organizma. Izzrastlina raste oz. se širi na ta način, da se množe celice, iz katerih sestoji. Ne kakor pa ne vpliva na njeno rast ostalo telo, oz. čigar je odvisna samo v pogledu prehrane. Kakor vsak drug organ človeškega telesa, tako rabi tudi izrastlina hrane t. j. krvi. Zato najdemo v vsaki izrastlini poleg ostalih sestavnih delov, vedno tudi žile, ki ji dovajajo kri.

Iz česa sestojijo izrastline? Naše telo sestoji iz nešteti celic. Po obliki in po funkciji enakovredne celice tvorijo tkiva. Vsako tkivo oz. celice pa so sposobne, da tvorijo izrastline. Pripomniti pa je treba, da se celice oz. tkiva, ki tvorijo izrastline v mirnem razlikujejo od normalnih. Na podlagi tega razlikujemo izrastline kostnega tkiva, mišičevja t. d. Praktično pa delimo izrastline na nevarne in nevarne.

Škodljivi vpliv izrastlin na organizem, pa najhujše nevarna ali pa nevarna, se izraža v tem, da valed neprestane rasti izrastline tkivo v okolici degenerira ali pa tudi odmre. Vled pritiska na življensko važne organe, kot so n. pr. možgani, velike žile, nastanejo motnje v funkciji omenjenih organov, ki vodijo čisto do smrti. To je obema vrstama skupno. Pač pa je velika razlika v rasti in načinu, kako raste nevarna ali pa nevarna izrastlina. Slednje raste počasi in kot celota kot n. pr. krompir v zemlji. Včasih rasti tudi preneha. Nevarna izrastlina pa raste hitro. Raste kot celota obenem pa se zarija, slično kot korenine rastlin, z izrastki v okolico, ter preide na ta način v sosedne organe. Razen tega se širi še po mezigovnicah in žilah, ter doseže na ta način do žlez, ki očeejo. Kakor hitro preide nevarna izrastlina v krvotok se hitro razširi po telesu. Po krvotoku raznesene celice se množe in tvorijo znova izrastline, ki so povsem slične prvotni. Na tem potu uničijo celice vse, tudi kosti. Razmeroma najdalj časa se ustavlja hrustanec. Posledica te razdalne moči celice so včasih zelo močne krvavitve, prelomi kosti itd. V kosti se širi posebno rad rak na prsih, dočim se rak žlezočasti širi predvsem v jetra. Nadaljnja rastnost nevarnih oteklina, ki je iz načina širjenja razumljiva je ta, da se vključijo operaciji rade pojavijo nanovo! S prostim očesom je namreč težko ugotoviti, do kje sega izrastlina. Taki zaostali deli izrastline, ali pa žleze so po tem vzrok, da se izrastlina pojavi nanovo. Pri bolnikih je opažati v kasnejših štadijih močno izraženo oslabelost in anemijo, ki nam v zvezi z drugimi znaki pomaga staviti pravo diagnozo.

(Konec prihodnjik.)

Hoja in značaj

Način, kako hodiš in stopaš je zelo vreden za tistega, ki študira tvoj značaj. Evo nekoliko primerov, ki so jih postavili večaki v tem vprašanju.

Brzi hod je vedno dokaz energičnega človeka. Takšen značaj pa je tudi čisto razumljiv. Slučaji, ko vzkipi za malenkost, niso redki. Tisti, ki stopa na prste, se rad čudi in divi, je pa tudi molčeč in tajinstvena prikazen. Raztresenec pokazuje svojo čud na zunaj s tem, da vliha okoli. Vse drugače se drži zaskrbljen in nesrečen človek, ki hodi sklonjeno in stopa s kratkimi, nervoznimi koraki. Umerjen hod in dolgi koraki pokazujejo umernega človeka, ki vse premisli in ve, kaj hoče. Kaj značilna je tudi hoja zarotnikov. Njihov korak je jedva slišen, okoli ust pa jim igra čuden nasmeh. Ponozen človek stopa mirno in lahko, roke in noge so mu iztegnjene, pogled pa je direkten in se nikoli ne umakne v stran.

"Ali še ne boš kmalu dovršila tega romana?" — vpraša razdraženo mož zelo prikljubljene pisateljice. — "Samo trenutek, ravno sem pri smrti glavnega junaka." — "Dobro, daj mu umreti, potem pa prosim, da mi prišiješ ta gumb."

"Mamica, ali veš, da ti je naša mačka prihranila veliko denarja za ptičjo krmo?" — "Zakaj?" — "Ker je počila kanarčka!"

Teta je zdrnila po stopnicah in prila po rokah v vežo. Ko to povedo Peterku, se začne bridko jokati. — "Toda Peterček, ga tolaži mati, 'ne joči, saj se teti ni zgodilo nič hudega. Zakaj pa še jočeš?' — 'Zato, ker nisem videl.'"

Mati: "Nu, sinko, zakaj se ne veseliš igrati, ki si jih dobil za rojstni dan?" — Tonček: "Ker mislim na batino, ki jih bom dobil, kadar bom igrarce polomil!"

"Tetka, zakaj pa si devljes puder na obraz?" — "Zato, ker hočem biti lepa." — "A zakaj pa nisi lepa?"

Vse mora biti fotografirano.

- V tivolakem drevoledu se pogovarjata dve deklici: "Kaj ne, Zdenka, kadar bodo fotografirali tvojo punčko, mi podariš sliko?"

